

Ingrijpen? Je kunt het maar één keer verkloten

Jeroen de Koe

“Pas goed op het veen, jongen.” Het waren de woorden die mijn toenmalige Winterswijkse collega te horen kreeg van zijn voorganger toen deze met pensioen ging. We hebben het dan over de jaren negentig. De ontwatering van de Achterhoek was in volle gang. Van het Korenburgerveen restte nog een laatste kern en stikstof en andere ellende zorgden jaar op jaar voor achteruitgang. Het veen ging aan het infuus. Er kwamen damwanden om water vast te houden. Later werd de randzone stukje bij beetje aangekocht en langzaam maar zeker krabbelde het gebied weer wat op. De woorden hadden jarenlang nagedreund in zijn hoofd; hij had er naar gehandeld en het had succes gehad.

De laatste tijd krijg ik de indruk dat de Veluwe ook aan het infuus moet. Het gaat niet goed met een aantal karakteristieke broedvogels en een soort als de zadelsprinkhaan. De druk vanuit de recreatie blijft onverminderd groot. Maar het allerbelangrijkste is misschien wel dat de mineralenbalans grondig verstoord is. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe het precies zit, maar ook hier hebben luchtvervuiling en stikstofneerslag jarenlang huisgehouden. Of het daarmee te maken heeft, weet ik niet, maar tot overmaat van ramp kampen fijnsparren en larixen op grote schaal met sterfte. Lanen en bosvakken met eiken zie je onder je ogen lijden. Ik was deze week in het Deelerwoud en zag dat de eiken op sommige plekken maar voor een kwart in het blad zitten. Dat is zorgelijk.

Er zijn oplossingen in de maak, er wordt op gestudeerd. Een proef met steenmeel moet uitwijzen of het toevoegen van mineralen soelaas biedt. En zo passeren

talloze ingrepen de revue: een infuus voor de Veluwe. Het roept de vraag op hoever je hierin moet meegaan en belangrijker nog: of dit een eenmalige ingreep is om het systeem weer aan de

“Helemaal niet ingrijpen is in Nederland geen optie”

praat te krijgen, of dat je over tien jaar weer aan de beurt bent. Of is het wachten op het moment dat de overmatige stikstof écht aan de bron wordt aangepakt?

Op de Velwezoo komt deze vraag extra binnen: we hebben gekozen voor een strategie waarin natuurlijke ontwikkeling centraal staat en niet specifieke doelsoorten. Het betekent dat we niet of nauwelijks ingrijpen, we plegen geen bos-

bouw en nemen geen beheermaatregel die op één soort is gericht. ‘Nagenoeg natuurlijk landschap’ heet deze strategie. De bedenkers van deze term zagen de bui waarschijnlijk al hangen. Helemaal niet ingrijpen is in Nederland geen optie; je moet altijd wel wat, zoals het weghalen van gevaarlijke bomen langs paden en in ons geval ook het openhouden van de hei. Vandaar dat woord ‘nagenoeg’. En dat leidt in de beheerpraktijk tot verhitte discussies. Wie je een vinger geeft, grijpt de hele hand. Het grijze gebied dat schuilgaat achter dat ene woordje is groot en kennen we onvoldoende om altijd de juiste keuze te maken.

Wie soorten achteruit ziet gaan en het systeem bijna letterlijk hoort kreunen als je aan de rand van de hei staat, wil in actie komen. Het stelt me voor een groot dilemma: ingrijpen of niet? Wat als we straks aankijken tegen 30 ha kale stammen van eiken die het loodje hebben gelegd? Tot nu toe ben ik geneigd terughoudend te zijn en alleen wat proeven toe te staan.

Ik zal nooit beweren dat de beheerstrategie om zo min mogelijk in te grijpen zaligmakend is. Het is een keuze in het hele palet van keuzes die we kunnen maken en het is mooi dat ze er allemaal zijn. Maar wie er eenmaal voor gaat, heeft een even simpele als lastige opgave, want je kunt het maar één keer verkloten. Door toch actief bos te gaan omvormen of te gaan plaggen, om maar twee voorbeelden te noemen. Als ik straks het stokje overdraag aan een opvolger zal ik me niet meer met Velwezoo bemoeien. Maar daar, op die spreekwoordelijke drempel, zal ik hem of haar in de ogen kijken en alleen dit zeggen: “Blijf er zoveel mogelijk met je tengels van af.”